

Практичне заняття №9

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Мета роботи - придбання практичних навичок необхідних для рішення практичних завдань по фінансовому забезпеченню підприємства та аналізу його фінансового стану.

Методичні рекомендації до виконання

1. Характеристика майна підприємства й джерел його придбання

Аналіз фінансово-економічного стану підприємства починається з вивчення **балансу** підприємства (майна), його структури, складу й динаміки.

Завдяки балансу можна ознайомиться з майновим станом господарюючого суб'єкта, визначити заможність підприємства виконати свої зобов'язання перед третіми особами, визначити кінцевий фінансовий результат роботи підприємства.

Під **активами балансу** розуміють майно, у яке інвестовані гроші, статті активу розташовуються залежно від ступеня ліквідності майна.

Під **пасивом балансу** - вид інвестованих коштів (власні або позикові) за рахунок яких це майно сформовані.

Структура балансу по ліквідності представлена в табл. 9.1. На рис. 9.1 представлено взаємозв'язок між активом і пасивом балансу.

Таблиця 9.1 - Структура балансу по ліквідності

Актив	Загальна Характеристика	Код рядка в балансі	Пасив	Загальна характеристика	Код рядка в балансі
1	2	3	4	5	6
Найбільш ліквідні активи (A1)	Кошти підприємства й поточні фінансові інвестиції	220,230, 240	Найбільш термінові зобов'язання (П1)	Короткострокова заборгованість, Інші короткострокові зобов'язання	540-610
Швидкоречалі	Дебіторська	150,160,	Короткост	Кредити банків	500-

зуємі активи (А2)	заборгованість і	170, 180,210	рокові пасиви (П2)		530
Повільно- реализуємі активи (А3)	Запаси й витрати, Довгострокові фінансові вкладення, інші активи	100,120, 130, 140,250, 270	Довгостро- кові пасиви (П3)	Довгострокові кредити.	480
Важко- реалізовані активи (А4)	Необоротні активи за мінусом довгостроко- вих фінансових вкладень	080	Постійні пасиви (П4)	Капітал і резерви	380,43 0,630
Баланс	280		Баланс	640	

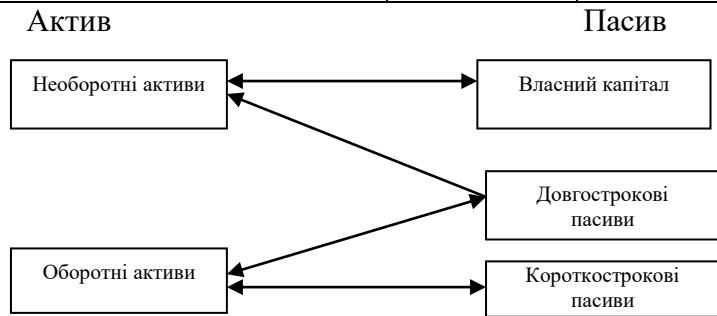
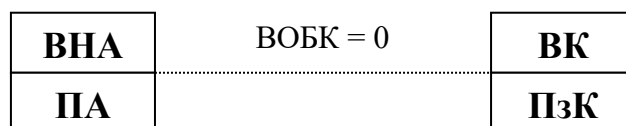

Рисунок 9.1 - Взаємозв'язок між активом і пасивом балансу

Оборотні активи більше ліквідні, ніж необоротні. Це обумовлено тим, що необоротні активи представляють ту частину майна підприємства, що не призначена для продажу. Оборотні активи беруть участь у постійному циклі перетворення в кошти.

Існують наступні варіанти співвідношення активів і пасивів, якими розташовує підприємство.

1. Варіант.

де ВНА - внутрішні необоротні активи,

ПА - поточні активи;

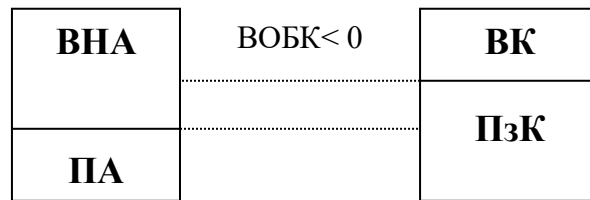
ВК - власний капітал;

ПзК - позиковий капітал;

ВОБК - власний оборотний капітал.

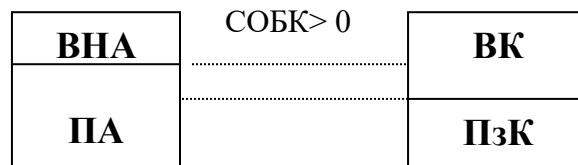
$ВК = ВНА, \implies \text{ВОбК} = 0$, тому що $\text{ВОбК} = ВК - ВНА$.

2. Варіант.

$ВНА > ВК, \implies \text{ВОбК} < 0$.

3. Варіант.

$ВНА < ВК, \implies \text{СОБК} > 0$.

2. Оцінка можливостей самофінансування підприємства

Традиційне розуміння беззбитковості, що не передбачає тривалого існування підприємства, повністю відповідає економічному стану України. Орієнтація на досягнення максимальної прибутковості не гарантує досягнення беззбитковості.

Беззбитковість – такий стан діяльності підприємства, при якому реалізація продукції забезпечує таку величину прибутку, що необхідний для довгострокового існування підприємства в обраній галузі діяльності.

Першим етапом в оцінці фінансового стану підприємства є оцінка його беззбитковості й рентабельності.

Рентабельність – важливий техніко-економічний показник, що використовується для оцінки ефективності роботи й рівня прибутковості підприємства. Даний показник характеризують фінансові результати стосовно отриманого доходу від реалізації, а також залученому власному капіталу.

Рентабельність характеризує віддачу витрат, а також ступінь використання коштів у процесі господарської діяльності. У процесі господарської діяльності підприємства відбуваються зміни, тому показники рентабельності дозволяють відображати результативність роботи за кожний звітний період.

Рівень рентабельності використовується для оцінки діяльності підприємства й установлення економічних стимулів поліпшення використання ресурсів, введення нових виробничих потужностей. Рентабельність підприємства залежить від багатьох факторів, тому формуванню цього показника варто приділяти особливу увагу.

Система основних показників рентабельності представлена наступними показниками:

1. Рентабельність майна підприємства:

$$PP_M = \frac{ПР_{\text{чист}}}{M_{\text{ср}}} \cdot 100\% \quad (9.1)$$

2. Рентабельність необоротних активів:

$$PP_{\text{ВНА}} = \frac{ПР_{\text{чист}}}{\text{ВНА}} \cdot 100\% \quad (9.2)$$

3. Рентабельність оборотних активів:

$$PP_{\text{ОБА}} = \frac{ПР_{\text{чист}}}{\text{ОБА}} \cdot 100\% \quad (9.3)$$

4. Рентабельність власного капіталу:

$$PP_{\text{ВК}} = \frac{ПР_{\text{чист}}}{\text{ВК}} \cdot 100\% \quad (9.4)$$

5. Рентабельність позикового капіталу:

$$PP_{\text{ПзК}} = \frac{ПР_{\text{чист}}}{\text{ПзК}} \cdot 100\% \quad (9.5)$$

За допомогою перерахованих вище показників можна проаналізувати ефективність використання активів підприємства, тобто фінансову віддачу на вкладений капітал.

3. Оцінка потенційних можливостей по залученню додаткових фінансових ресурсів

Для повної оцінки фінансового стану підприємства, крім показників рентабельності, необхідно розрахувати коефіцієнти ліквідності й платоспроможності.

Ліквідність – здатність підприємства вчасно погашати короткострокові зобов'язання поточними активами.

Ліквідність активів - величина зворотна часу, необхідному для перетворення їх у гроші, тобто чим менше часу знадобиться для перетворення активів у гроші, тим активи більш ліквідні.

Структура ліквідності активів:

1. *Швидкореалізуємі активи* - Грошові активи (ГА) і Поточні фінансові інвестиції (ПФІ).

2. *Легкореалізуємі активи* – Дебіторська заборгованість (ДБЗ).

3. *Повільнореалізуємі активи* – Запаси.

4. *Важкореалізуємі активи* – необоротні активи (ВНА).

Ліквідність підприємства визначається за допомогою наступних коефіцієнтів:

1) коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K_{л}^{абс}$) - відношення найбільш ліквідних активів до суми найбільш термінових зобов'язань і короткострокових пасивів:

$$K_{л}^{абс} = \frac{ГА + ПФІ}{КЗ} \cdot 100\% \quad (9.6)$$

Даний показник вказує, яку частину короткострокової заборгованості підприємство зможе погасити найближчим часом. Прийнятне значення $K_{л}^{абс} \geq 20\%$, зниження показника свідчить про зниження платоспроможності підприємства.

2) коефіцієнт проміжного покриття ($K_{пром}^{покp}$) – відношення коштів і короткострокових фінансових вкладень плюс суми мобільних коштів у розрахунках з дебіторами до поточних пасивів:

$$K_{пром}^{покp} = \frac{ГА + ПФІ + ДБЗ}{КЗ} \cdot 100\% \quad (9.7)$$

Даний показник відображає прогнозовані платіжні можливості підприємства за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами.

Нормальне обмеження $K_{\text{пром}}^{\text{покр}} \geq 70\%$, низьке значення вказує на необхідність обігу найбільш ліквідної частини оборотних коштів у грошову форму для розрахунків.

1) загальний коефіцієнт ліквідності ($K_{\text{заг}}^{\text{покр}}$) – розраховується як відношення всіх оборотних коштів до короткострокових зобов'язань:

$$K_{\text{заг}}^{\text{покр}} = \frac{\text{ГА} + \text{ПФІ} + \text{З}}{\text{КЗ}} \quad (9.8)$$

Даний коефіцієнт характеризує забезпеченість підприємства оборотними коштами, які можуть бути спрямовані на погашення короткострокових зобов'язань. Прийнятне значення $K_{\text{заг}}^{\text{покр}}$ перебуває в межах 2-2,5. Перевищення даної межі свідчить про нераціональне вкладення коштів і неефективне їх використання, тому вважається небажаним.

2) коефіцієнт необхідного покриття ($K_{\text{необ}}^{\text{покр}}$) – являє собою відношення суми повільнореалізуємих активів, сумнівної дебіторської заборгованості й короткострокових зобов'язань до поточних пасивів:

$$K_{\text{необ}}^{\text{покр}} = \frac{\text{КЗ} + \text{З} + \text{ДБЗ}_{\text{сумн}}}{\text{КЗ}} \quad (9.9)$$

Даний показник відображає необхідну забезпеченість підприємства оборотними коштами для погашення короткострокових зобов'язань.

4. Оцінка фінансової стабільності підприємства

Економічною сутністю *фінансової стабільності* є забезпеченість його запасів і витрат джерелами їх формування. Тому для аналізу, насамперед, треба проаналізувати розміри джерел, наявних у підприємства для формування його запасів і витрат.

Фінансова стабільність залежить від ділової активності підприємства, що відображає результативність роботи

підприємства щодо величини авансованих ресурсів або величини їх споживання в процесі виробництва.

Система показників фінансової стабільності підприємства:

1. *Фінансова рентабельність:*

$$\Phi P = \frac{\text{ПР}}{\text{ВК}} \cdot 100\% \quad (9.10)$$

2. *Коефіцієнт концентрації власного капіталу:*

$$K_{\text{концВК}} = \frac{\text{ВК}}{\text{М}} \cdot 100\% \quad (9.11)$$

Даний коефіцієнт показує частку власних коштів у загальному обсязі ресурсів. Оптимальна величина даного показника перебуває на рівні 80%, але чим вище ця частка, тим вище фінансова незалежність підприємства.

3. *Коефіцієнт боргів:*

$$K_{\text{б}} = \frac{\text{ПзК}}{\text{ВК}} \cdot 100\% \quad (9.14)$$

Коефіцієнт показує розмір позикових коштів, що доводяться на одиницю власних коштів.

4. *Коефіцієнт маневреності робочого капіталу:*

$$K_{\text{мРК}} = \frac{\text{Запаси}}{\text{ВОбК}} \quad (9.15)$$

Даний коефіцієнт показує яка величина власних оборотних коштів вкладена в найменш мобільні активи. Прийнятним вважається значення даного коефіцієнта на рівні 30%.

5. *Коефіцієнт маневреності власного капіталу*

$$K_{\text{мВК}} = \frac{\text{ВОбК}}{\text{ВК}} \quad (9.16)$$

Даний коефіцієнт відображає величину власних оборотних коштів у загальній величині власного капіталу, чим вище частка цих коштів, тим більше в підприємства можливості для маневрування власними коштами. Прийнятним вважається значення коефіцієнта на рівні 30%.

6. *Коефіцієнт оборотності оборотних активів:*

$$K_{\text{обОбА}} = \frac{\text{ВР}}{\text{ОбА}} \quad (9.17)$$

Показник відображає швидкість обороту матеріальних і грошових ресурсів підприємства за аналізований період.

Період оборотності ОбА:

$$T_{\text{обОбА}} = \frac{360}{K_{\text{обОбА}}} \quad (9.18)$$

7. Коефіцієнт оборотності власного капіталу:

$$K_{\text{обВК}} = \frac{\text{ВР}}{\text{ВК}} \quad (9.19)$$

Даний показник відображає активність власних коштів, ріст величини означає підвищення ефективності використовуваного власного капіталу.

7.1 Період оборотності ВК:

$$T_{\text{обВК}} = \frac{360}{K_{\text{обВК}}} \quad (9.20)$$

8. Коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних коштів:

$$K_{\text{обЗ}} = \frac{\text{ВР}}{\text{Запаси}} \quad (9.21)$$

Показник відображає швидкість обороту запасів і витрат у грошову форму.

8.1 Період оборотності запасів:

$$T_{\text{обЗ}} = \frac{360}{K_{\text{обЗ}}} \quad (9.22)$$

9. Коефіцієнт оборотності ДБЗ:

$$K_{\text{обДБЗ}} = \frac{\text{ВР}}{\text{ДБЗ}} \quad (9.23)$$

Період оборотності ДБЗ

$$T_{\text{обДБЗ}} = \frac{360}{K_{\text{обДБЗ}}} \quad (9.24)$$

10. *Тривалість операційного циклу:*

$$\Pi_o = T_{\text{обДБЗ}} + T_{\text{обЗ}} \cdot \quad (9.24)$$

Характеризує загальний час, у пліні якого фінансові ресурси перебувають у матеріальних коштах і дебіторській заборгованості. Необхідно прагне до зниження даного показника.

Використовуючи дані наведені в табл. 9.2, 9.3 необхідно розрахувати й провести аналіз наступних показників: рентабельності, ліквідності, фінансовій стабільності (табл. 9.4).

Таблиця 9.2 - **Баланс підприємства(актив)**

Активи	Код рядка	Сума
1. Необоротні активи (ВНА)		
Нематеріальні активи:		
Залишкова вартість	010	
Первісна вартість	011	1573
Знос	012	545
Незавершене будівництво	020	61797
Основні засоби:		
Залишкова вартість	030	
Первісна вартість	031	179364
Знос	032	119726
Довгострокові фінансові інвестиції:		
Які обліковуються згідно участі в капіталі інших підприємств	040	120
Інші фінансові інвестиції	045	31
Довг. дебіторська заборгованість	050	360
Відстрочені податкові активи	060	0
Інші необоротні активи	070	0
Всього по розділу I	080	
2. Оборотні активи (ОБА)		
Запаси:		
Виробничі запаси	100	12364
Тварини.....	110	0
Незавершене виробництво	120	4122
Готова продукція	130	15556
товари	140	339
Векселі одержані	150	0

Активи	Код рядка	Сума
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги		
Чиста реал. вартість	160	
Первісна вартість	161	15678
Резерв сумнівних боргів	162	134
Дебіторська заборгованість по розрахунках		
З бюджетом	170	5593
По авансах виданих	180	6296
По нарахованих доходах	190	
По внутрішніх розрахунках	200	
Інша поточна дебіт. Заборгованість	210	694
Поточні фінансові інвестиції	220	0
Грошові кошти та їх еквіваленти		
У національній валюті	230	88
В іноземній валюті	240	776
Інші оборотні активи	250	1219
Всього по розділу 2	260	
3. Витрати майбутніх періодів	270	252
Баланс	280	

Таблиця 9.3 - Баланс підприємства (пасив)

Пасиви	Код рядка	Сума
1. Власний капітал		
Статутний капітал	300	3914
Пайовий	310	0
Додатковий вкладений	320	
Інший додатковий капітал	330	142076
Резервний капітал	340	433
Нерозподілений прибуток	350	19598
Неоплачений капітал	360	
Вилучений капітал	370	
Всього по розділу 1	380	
2. Забезпечення майбутніх виплат та платежів		
Забезпечення виплат персоналу	400	
Інше забезпечення	410	
Цільове фінансування	420	
Всього по розділу 2	430	0
3. Довгострокові зобов'язання		
Довгострокові кредити банків	440	4778
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	917

Пасиви	Код рядка	Сума
Інші довгострокові зобов'язання	470	
Всього по розділу 3	480	
4. Поточні зобов'язання		
Короткострокові кредити банків	500	7276
Поточна заборгованість по довгострокових зобов'язаннях.	510	
Векселі видані	520	600
Кредиторська заборгованість за товари	530	3571
Поточні зобов'язання щодо розрахунків:		
Стосовно отриманих авансів	540	136
З бюджетом	550	539
З позабюджетних платежів	560	7
Зі страхування	570	493
З оплати праці	580	1330
З учасниками	590	8
За внутрішніми розрахунками	600	0
Інші поточні зобов'язання	610	141
Всього по розділу 4	620	
5. Доходи майбутніх періодів	630	
Баланс	640	

Таблиця 9.4 – Аналіз показників фінансового становища

Показник	Сума
1	2
М	
ВК	
ПзК	
ВНА	
ОБА	
Прчист	22867
ГА	
ПФІ	
КЗ	
ДБЗ	
ДБЗсумн	
ВобК	
ВР	159795
Запаси	
Показники рентабельності	
РРм	

Продовження табл. 9.4

1	2
$PP_{ВНА}$	
$PP_{ОбА}$	
$PP_{ВК}$	
$PP_{ІзК}$	
Показники ліквідності	
$K_{л}^{abc}$	
$K_{пром}^{покр}$	
$K_{заг}^{покр}$	
$K_{необ}^{покр}$	
Показники фінансової стабільності	
ΦP	
$K_{конц} (BK)$	
$Kб$	
$K_{M(PK)}$	
$K_{M(BK)}$	
$K_{обОбА}$	
$T_{обОбА}$	
$K_{обBK}$	
$T_{обBK}$	
$K_{об(3)}$	
$T_{об(3)}$	
$K_{об(ДБЗ)}$	
$T_{об(ДБЗ)}$	
Ψ_0	